

Ministerstvo obrany nadále nakupuje potraviny za nepřiměřené ceny – Investigativní novinář

K kyivpost.com/videos/14917

Watch Video At: <https://youtu.be/Pu33224QFEw>

VÝHRADNÍ Pozor na korupci KOPÍROVAT ODKAZ

V exkluzivním rozhovoru s Jurijem Nikolovem, investigativním novinářem, který začátkem roku odhalil korupci na ministerstvu obrany (MO), uvedl, že ministerstvo nadále nakupuje produkty výrazně nad tržními cenami. Nikolov se domnívá, že ministr Reznikov potřebuje vyřešit problém s korupcí na ministerstvu - ale sám je součástí problému.

Dne 21. března prezident Volodymyr Zelenskyj podepsal zákon zavádějící transparentnost při zadávání zakázek v oblasti obrany, který vyžaduje, aby zadavatelé v oblasti obrany zveřejňovali ceny zboží a služeb v elektronickém systému Prozorro. Zákon má přilákat více dodavatelů a konečně zlepšit proces zadávání zakázek na MO.

Zveřejnili jste smlouvu ministerstva obrany za ceny hluboko pod tržními cenami, z čehož se úředníkům motaly hlavy. Řekněte nám prosím, kde jste tuto informaci získali?

Můj zdroj spojený s armádou byl první, kdo viděl tuto smlouvu. Byl podepsán pár dní před Novým rokem a vstoupil v platnost v lednu. Po prázdninách to můj zdroj dostal, podíval se na to, viděl čísla a předal mi kopii se slovy: "Podívejte se na ceny potravin ve smlouvě a pak na objem smlouvy."

Vytiskl jsem ceny ve smlouvě a tam byly brambory za 22 hod., vejce za 17 hod., zelí za 30 hod. S těmito vytištěnými smlouvami jsem šel do nejbližší prodejny Varus porovnat ceny a zjistil jsem, že jsou ve smlouvě třikrát dražší.

Smluvní cena brambor byla 22 hodin a tam v obchodě sedm.

Myslel jsem si, že s obchodem není něco v pořádku, a tak jsem šel do jiného obchodu – Silpo. Ale jejich brambory byly 7,5 hod., vejce 7 hod. a zelí 15.

Začali jsme přemýšlet, co s tím dělat, zvláště když velikost kontraktu je jedna z osmi kontraktů v hodnotě 13 miliard hodin (350 milionů dolarů).

Pokud by byla celá zakázka realizována za tyto ceny, získala by tato společnost více než 5 miliard Hr. více než tržní cena za jeden rok – více než nadace „Vrať se živý“ shromážděná na zbraně. Z jedné zakázky získá jedna společnost tolik peněz.

S kolegy jsme přemýšleli, co s tím. Rozhodli jsme se udělat něco bez zveřejnění nebo zveřejnění materiálů, abychom zabránili nepříteli šířit informace, že se na Ukrajině zase něco krade.

Kontaktoval jste ministerstvo obrany?

Ano, to jsme udělali. Oslovili jsme ministerstvo obrany s žádostí a oni měli pochopit, o čem mluvíme.

Navíc jsme neoficiálně apelovali na vedení prezidentské kanceláře a oznámili naše informace. Vyplatilo se to, protože prezidentská kancelář odpověděla, když jsme s publikací přišli. Poprvé zareagovali správně. Předtím prezidentská kancelář kryla korupčníky, o kterých jsme zveřejnili vyšetřování.

V tomto případě však za pár dní začalo propouštění a vyšetřování. Náš příběh se stal katalyzátorem, spouštěčem změn.

Naše vyšetřování se poprvé nestalo příběhem o korupci, ale příběhem o boji proti korupci.

Poté, co naše publikace vyšla, proběhlo několik akcí. Vedení země začalo skutečný boj proti zkorumpovaným úředníkům, začalo zatýkání a rezignace a naši západní partneři to viděli.

Prezident Joe Biden osobně prohlásil, že Ukrajina sleduje vojenské zakázky, a je skvělé, že se prezident Volodymyr Zelenskyj osobně angažuje v boji proti korupci.

Poté se americký prezident rozhodl poskytnout Ukrajině tanky Abrams a po Bidenovi se [německý kancléř] Olaf Scholz rozhodl poskytnout Ukrajině také tanky Leopard.

Náš příběh nezpůsobil žádné problémy, ale pomohl celému světu vidět, že Ukrajina umí bojovat s korupcí.

Ministr obrany Reznikov však zůstal ve své funkci, ne?

Ministr Reznikov dokázal, že on není řešením problému. Je součástí problému a hájí stávající schéma zadávání veřejných zakázek.

Osobně také řekl, že „zveřejňování cen brambor bylo hloupé“ – to je jeho přímá řeč. Nechápe, proč lidé potřebují vědět, co kupují a za jakou cenu.

Okamžitě jsme mu poslali žádost o doložení faktur sloužících k zásobování vojenských jednotek a on už dva měsíce nereagoval.

Nakupují i nadále za přemrštěné ceny?

U některých položek, například jablek, ale veškerá publicita donutila ministerstvo ty přemrštěné ceny alespoň snížit, takže vejce už nejsou za 17 hodin, ale za devět. V obchodech je jich stále sedm; u velkoobchodníků jsou čtyři, ale devět už není sedmnáct.

Jde o nákupy za miliardy hřiven. Nemělo by to být levnější než v obchodě?

Jistě, ale ministr pokračuje ve vyprávění zajímavých příběhů o logistice a doručování. Možná některé veverka balí vajíčka do alobalu (vtipy).

Řekněte nám o svém zdroji, je to osoba, která toho byla svědkem, nemohla to přijmout a rozhodla se vám informace předat? Je to člověk, kterého to zajímá?

Je to člověk, kterého pobouřily okraje, které byly do smlouvy všity. Navíc tato osoba měla možnost sledovat nákup z předchozího roku, který měl také vysoké ceny, ale ne tolik jako 17 Hr. vejce.

Viděl ten člověk za vejce sedmnáct hřiven a usoudil, že je to moc?

Od nového roku některé položky stojí patnáct hřiven, staly se již pětadvaceti. Deset až patnáct je pochopitelné, protože náklady na doručení do první linie jsou dražší než obvykle, ale o kolik dražší? Mělo by to stát stejně jako doručení Glova z Miami do San Jose? Když dojde k takovému nárůstu cen, je to vážné. a to byl můj spouštěč pro zveřejnění této informace.

Loni jsem se jako mnoho novinářů záměrně odklonil od tématu korupce na Ukrajině a zaměřil jsem se na protiruské sankce.

Když začala vítězit ukrajinská armáda, když byla celá země povznesena – osvobodili jsme Charkovskou a Chersonskou oblast, zkorumpovaní úředníci rozhodli, že pokud vyhraje, mohou otevřít kapsy, které si zašivali na začátku invaze.

Myslíte si, že si na začátku rozsáhlé invaze zašili kapsy?

Podle mých zdrojů bylo v prvních měsících po invazi o korupci velmi málo informací. Kromě toho se objevilo mnoho příběhů o tom, jak se úředníci v březnu až dubnu snažili nakupovat levněji, například kupovali neprůstředné vesty. V té době bylo těžké rozlišovat mezi dobrem a zlem.

Kvůli vašemu zveřejnění přišlo mnoho úředníků o funkce a začalo vyšetřování. Dostali jste nějaké výhrůžky nebo pokusy o úplatek? Cítíte se bezpečně?

Jedinou hrozbou v tomto příběhu byl ministr obrany Reznikov, který ihned po zveřejnění začal vyhrožovat, že všichni, kdo se na úniku informací podíleli, by měli být vyšetřeni pro zradu a podkopávání obranyschopnosti Ukrajiny.

Ministerstvo začalo prosazovat zcela ruský narativ, že se má bojovat proti vyšetřovatelům, ne proti zkorumpovaným úředníkům. Je to jako s Navalným v Rusku – je otráven a uvězněn, ale všichni lidé, které vyšetřoval, zůstávají na svobodě.

Naštěstí někdo kompetentní vysvětlil vedení ministerstva, že v Rusku se to tak dělá a na Ukrajině by to mělo být jinak.

Poté se všichni plazili zpět, takové řeči přestaly; a během této doby jsem neobdržel žádné nároky od orgánů činných v trestním řízení ani neoficiální výhrůžky.

Udělal jsem jen jednu věc – ukázal jsem fakta.

Tady je fakt ceny ve smlouvě a fakt ceny v obchodě a pak si lidé vybírají, jak to vyhodnotí.

Bál jsem se pouze toho, že to vojáci v zákopech špatně pochopí, ale dostal jsem pozitivní zpětnou vazbu.

Možná ta vejce v zákopech vůbec nemají.

Armáda by měla něco získat, doufám.

Jasně chápou dvě věci: zabíjejí je okupanti a zkorumpovaní úředníci, kteří je také zabíjejí. Pokud ukradnou peníze potřebné na nákup granátů, Ukrajina žádné náboje mít nebude a vojáci zůstanou bez ničeho.

Nebudou tam žádné vysílačky, žádné termokamery – vojáci budou bez tohoto potřebného vybavení prostě zabiti. Nezajímá nás, jak válku prohrájeme, ale zajímá nás, jak ji vyhrájeme. Proto jsme se rozhodli, že tato částka je příliš velká na to, aby se dala ukrást.

Korupce je určitě špatná.

Měli jsme obavy, že by tyto informace mohly být použity proti Ukrajině, ale nyní uplynuly dva měsíce a my si uvědomujeme, že jsme udělali správnou věc.

Jaký je váš osobní názor na to, proč Reznikov nadále zastává svou pozici? Má nějaké patrony?

Je to rozhodnutí vrchního velitele a já nechci zasahovat do jeho voleb. Předpokládejme, že věří, že musí vyhrát válku s tímto týmem. Tak či onak musíme válku vyhrát.

Jmenování manažera je jeho osobní volbou. Možná hledají náhradu za Reznikova a čekají na příznivou chvíli. Nebo možná vyšetřování ukázalo, že sám ministr nechal ani korunu.

Je to výsada vrchního velitele a já nechci zasahovat do jeho rozhodnutí.

Naším úkolem je, aby ozbrojené síly, vláda a společnost porazily nepřítele. Nejprve bychom měli vyhrát a poté tato rozhodnutí analyzovat.

Zástupci protikorupčních institucí zdůrazňují důležitost spolupráce s investigativními novináři. Spolupracujete s protikorupčními úřady?

Jako každý orgán činný v trestním řízení často kontaktují novináře s žádostmi o další informace. Všechny informace předáváme dál. Naše vyšetřování jsou dokumenty a nikdy si nic nevymýšlíme – zveřejňujeme, co máme.

Dostáváte někdy nějaké nepravdivé informace?

Stává se to pravidelně. Lidé se snaží novináře buď využít, nebo je zdiskreditovat.

Někdy se novináři do takových pastí chytí. Třeba s tímto příběhem z ministerstva obrany. Ukrajinska pravda zveřejnila falešný dokument, ale rychle to zjistili a omluvili se.

Nikdo proti tomu není imunní. Před zveřejněním je třeba informace zkontrolovat.

Získáváte informace od takových dotčených zdrojů ve vládě, a na tom jsou založena všechna vaše vyšetřování?

Ano, a existuje také oficiální zdroj - elektronický systém zadávání zakázek Prozorro. Jdete online, podíváte se na smlouvy a najdete na nich vysoké ceny.

Mimochodem, smlouvy na ministerstvu obrany jsou stejné jako před totální invazí, ale byly zveřejněny v Prozorru.

Během války směli nezveřejňovat informace o zadávání zakázek – tak se to stalo tajným. Jedinou tajnou informací je ale umístění vojenských jednotek, které jsme ze zveřejněných dokumentů odstranili.

Jak dlouho pracujete jako novinář?

Od konce devadesátých let, již 13 let. Naše webové stránky Nashi Groshi se věnují korupci ve veřejných zakázkách.

Odhalili jste mnoho zkorumpovaných úředníků. Dostali jste někdy nějaké výhrůžky, pokusy o úplatek nebo jiný nátlak?

Na prvním místě z hlediska reakce figurantů jsou žaloby.

Vždy jsme měli mnoho takových případů a pouze jeden jsme z nějakého formálního důvodu prohráli, zatímco zbytek jsme vyhráli.

Došlo k pokusům podplatit nás, abychom nezveřejňovali materiály nebo stáhli publikaci. V takových případech opatrně odmítáme a nepouštíme se do tohoto hrozného příběhu novináře, kterému bylo vyhrožováno fyzickým násilím.

Zveřejňujeme fakta a nic než fakta. Naše vyšetřování není emocionální.

Myslíte si, že lidé vyhrožují jen proto, že zveřejněná položka je emotivní?

Nejčastěji tomu tak je. Protože když novinář vypráví příběh o emocích. Velmi často dochází k osobním citovým potyčkám se zúčastněnými lidmi.

To my nemáme. Navíc, když najdeme informace, vyhýbáme se komunikaci s figuranty. Pokud smlouva obsahuje skutečnost, ukážeme ji a porovnáme ji s informacemi, kterým lidé rozumí.

Pokud nejde jen o vejce. Měli jsme případ týkající se školky - její stavební náklady byly srovnatelné se sídlem George Clooneyho v Kalifornii . Toto je skutečný případ, který jsme odhalili: Mateřská škola na Ukrajině stála víc než sídlo, které George Clooney prodal s pozemky na pobřeží Tichého oceánu. Byl to působivý příběh. Nebylo nám vyhrožováno, že jsme o tom informovali.

Všichni dobře chápou, že struktura naší organizace je založena na grantech. Jsme financováni mezinárodními dárci, kteří investují do informačních kanálů o korupci, které jsou nezávislé na úřadech. Pokud mi zkorumpovaní úředníci vyhrožují, vyhrožují americkému ministerstvu zahraničí.

Financuje vás ministerstvo zahraničí USA?

Ne, ale naši mezinárodní dárci, evropští nebo američtí, jistě ovlivňují velvyslanectví a chápou, že to, co zde děláme, musí podporovat zahraniční vlády.

O svou bezpečnost se nebojím. Musím dělat svou práci – hlídat zkorumpované úředníky, aby nekradli ukrajinské a cizí peníze.

Autor: Aleksandra Klitin